

Groen Hart? Groene Metropool

Hoe maak je van de Randstad een groene metropool? Die vraag heeft bij het Wereld Natuur Fonds, afdeling Nederland en de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond (ANWB) geleid tot een uitvoerige studieopdracht. De publikatie van het rapport beoogt een nieuwe impuls te geven aan de politieke discussie inzake een groen hart van het randstedelijke gebied. De natuur in de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland niveleert snel. Om dit proces te stoppen en enig natuurherstel mogelijk te maken zonder daarbij lichtvoetig over de agrarische sector heen te walsen of de behoefte aan natuurrecreatie te dempen, zijn beide organisaties met dit rapport naar buiten gekomen. Het rapport bevat heldere historische overzichten en te waarderende inzichten en uitzichten op de realisatie van een groene metropool. Er worden ook vergelijkingen getroffen met gebieden als Greater London, Ile-de-France, het Ruhrgebied, Rhónedelta en Milaan en omstreken. Beide organisaties verwoorden in dit rapport vijf doelen: een buitenruimte van formaat voor de metropool, hernieuwde aandacht voor de ontwikkeling van uitloopgebieden, lange-termijnbestaansrecht van de verschillende gebiedseenheden, toegankelijkheid van de buitengebieden en het voorkomen van verdere versnippering en degradatie. Natuurorganisaties die actief zijn in de bovengenoemde provincies, doen er goed aan kennis te nemen van dit plan en regionale autoriteiten hiervoor te interesseren. De doelstellingen reiken verder dan alleen het besproken gebied. Zo zou het wenselijk zijn dat bijvoorbeeld voor andere zich snel ontwikkelende economisch/stedelijke centra in ons land, zulke visies op papier worden gezet. Aanbevelenswaard!

Pierre Maréchal.

Santerna, R.: Groen Hart? Groene Metropool. Recreatie en natuur in de Randstad van morgen, 77 bladzijden, veel kaarten in kleur, figuren en foto's (1995). In opdracht van de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond en het Wereld Natuur Fonds afdeling Nederland, uitgevoerd door het Adviesbureau voor Ruimtelijke Planning en Ontwerp B.V. (H+N+S). Nadere informatie over aanschaf: Wereld Natuur Fonds, Boulevard 12, 3707 BM Zeist, (030) 693 73 33.

Faunastiek en natuurbescherming op Taimyr

Als themanummer van Corax is door de Duitse afdeling van het Wereld Natuur Fonds, het Nationaalpark Schleswig-Holstein en de Ornithologische Arbeitsgemeinschaft für Schleswig-Holstein und Hamburg e.V. onder de titel Faunastik und Naturschutz auf Taimyr de verslaglegging gepubliceerd van de expedities van 1989-1991 naar dit schiereiland. Voor honderdduizenden wad- en watervogels bestaat een nauwe verbinding tussen de broedgebieden op Taimyr en het uitgestrekte waddengebied. Eenentwintig onderzoekers brengen in deze publikatie verslag uit

van hun bevindingen. Deze behandelen niet alleen de vogels zelf maar ook over klimatologische omstandigheden, het voedsel van verschillende vogelsoorten, gegevens over de onderzochte gebieden, biomassa's, gerichte onderzoeken aan ganzen, de jacht historisch en actueel, biometrie aan Kolganzen, de Lemmingen en de relaties met andere dieren, over de Muskusos, natuurbescherming op het schiereiland enzovoort. Een rijke publikatie, een bron van nieuwe inzichten.

Pierre Maréchal.

Peter Prokosch & Hermann Hötter et al: Faunastik und Naturschutz auf Taimyr-Expeditionen 1989-1991-1995. 264 bladzijden, foto's in kleur en zwartwit, tabellen, kaarten en figuren, uitgebreide literatuuropgaven, bijlage (soortenlijst vertebraten). Te bestellen bij Ornithologische Arbeitsgemeinschaft für Schleswig-Holstein und Hamburg e.V., K.-H. Reiser, Ruhwinkel 8, D-24994 Medelby, Duitsland. Prijs DM. 39,80.

Broedvogels van Alkmaar

Als bijzondere uitgave van het verenigingstijdschrift De Kleine Alk is het rapport 'De broedvogels van Alkmaar in 1994' gepubliceerd. Door een eerder uitgevoerde inventarisatie in 1984 heeft de Vogelwerkgroep Alkmaar en Omstreken een begin kunnen maken met vergelijkend onderzoek. Zo waren in 1984 nog 15 broedparen Futen en in 1994 reeds 64 paren. De Wilde Eend nam eveneens explosief toe van 60 in 1984 tot 500 broedparen in 1994. Er zijn in totaal 72 soorten broedvogels vastgesteld. Het rapport is helder en duidelijk geschreven maar bevat geen soortspecifieke etho-ecologische informatie over het aanpassingsvermogen van de gevonden soorten aan het stedelijk landschap.

P.M.

Smit, H., C.F. Roobeek & M. Platteeuw (1995): De broedvogels van Alkmaar in 1994. 115 bladzijden, 26 zwartwitfoto's, 3 tekeningen, 21 kaarten, 10 tabellen, 5 bijlagen, voorzien van vergelijkingen met landelijke en provinciale aantalsgegevens en literatuuropgave (1995). Te bestellen door overmaking van f 20,- (inclusief f 5,- portokosten) op girorekening 2 197 346 van de Vogelwerkgroep Alkmaar en Omstreken, Heiloo. Onder vermelding van 'bestelling Broedvogels van Alkmaar 1994'.

Stootvogels

Onder de naam Roofvogels is een speciale uitgave verschenen van De Leunink, het verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek. De leden van de werkgroep hadden van meet af aan speciale interesse in stootvogels. Alle onderzoeksgegevens die zij binnen hun werkgebied hebben verzameld, zijn nu gebundeld. Er is veel en nuttig werk verricht dat interessante informatie heeft opgeleverd.

J. Stronks et al: Een speciale uitgave over roofvogels. De Leunink 22 (3 & 4): 1995. Uitgave Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek. Nadere informatie: Jan Stronks, Generaal Berenschotweg 43, 71003 AK Winterswijk, (0543) 52 19 67.

Onderzoek naar gevolgen van waterinlaat voor boezem van Noordwest-Overijssel

In dit vooronderzoek worden de mogelijke effecten van het waterinlaatpunt voor de boezem van Noordwest-Overijssel naar het Gemaal Stroink beschreven. Men verwacht dat het inlaatwater een gunstig effect heeft voor De Weerribben. In het gebied De Dwarsgracht worden geen belangrijke veranderingen verwacht, een lichte verbetering in het Giethoornse Meer en omgeving. Voor het Kraggegebied wordt als gevolg van de aanwezigheid van het Ettenlandsch Kanaal verslechtering verwacht. Nadere studie is echter vereist. In de litteratuuropgave ontbreken heel wat bekende vogelverslagen.

E.P.A.G. Schouwenberg, Th. Reijnders & G. van Wirdum: Onderzoek naar de gevolgen van verplaatsing voor de boezem van Noordwest-Overijssel naar het gemaal Stroink. 27 bladzijden, veel tabellen als bijlagen, figuren en kaarten, korte literatuuropgave (1993). Te bestellen bij IBN-DLO, Wageningen door overmaking van f 20,- op girorekening 948 540 onder vermelding van de titel en het nummer IBN-rapport 036 (ISSN: 0928-6888).

Voedseleecologie van Grote Stern

De auteurs onderzochten het effect van de voedselomstandigheden en voedselhoeveelheid op de groei en de overlevingskansen van kuikens van de Grote Stern. Daarbij met behulp van telemetrie de invloed van doorzichtig water op de foerageermogelijkheden-/gedrag van de overwinterende sterns. Ten opzichte van 1970 foeraerden de Grote Sterns meer in zuidwestelijke richting boven geulen in de Waddenzee.

Na de ineenstorting van de populatie Grote Sterns aan het eind van de jaren zestig zijn de sterns er langzaam in geslaagd om de populatie-omvang enigszins te herstellen. Sinds 1980 is de populatie-omvang circa één derde van het niveau van vóór de ineenstorting.

De Grote Stern is een voedselspecialist. In de periode 1993-1994 is op het eilandje Griend voedsel ecologisch onderzoek verricht. De samenstelling van het voedsel is in vergelijking met gegevens uit de periode 1966-1970 niet veranderd. De aanvoer van prooivissen was in 1992 en 1993 echter lager dan in de periode 1966-1970. Het gevolg was dat de kuikens blootstonden aan een verlaagde groeisnelheid; hun conditie was ook minder.

P.M.

E.W.M. Stienen & A. Brenninkmeijer. Voedsel ecologie van de Grote Stern (*Sterna sandvicensis*): onderzoek ter ondersteuning van een populatie-dynamisch model. 93 bladzijden, met veel figuren, tabellen en een uitgebreide literatuuropgave (1994).

Te bestellen bij IBN-DLO, Wageningen door storting van f 50,- op gironummer 948 540, onder vermelding van de titel en IBN-rapport 120 (ISSN: 0928-6888).

Bekentelling in Noord-Brabant

Drie momentopnamen van de vogel populatie in het stroomgebied van de Dommel in het zuid-oostelijke deel van Noord-Brabant in de winter 1994-1995 leverde een schat aan informatie op.

De getelde individuele vogels bevonden zich op de beek (de Dommel zelf is een laaglandrivier) en in een strook van circa driehonderd meter aan weerszijden van het water. Naast informatie over doel, werkwijze en de geplande telperiodes en de weersomstandigheden volgt een soort-bespreking in drie groepen over de daarbij de verkregen gegevens. De auteurs laten in hun nawoord aan de lezer weten dat zij het moeilijk vinden om uit drie inventarisaties een duidelijk beeld te kunnen beschrijven van de van de wintervogel populatie. Het rapport is overzichtelijk geschreven, de gegevens spreken voor zichzelf.

P.M.

P. Busink & G. Nas: Bekentelling winter 94/95. Drie momentopnamen van de vogel populatie in het stroomgebied van de Dommel in Zuid-Oost Brabant. 52 bladzijden, tabellen en een stroomgebiedskaart (1995). Nader informatie: Peer Busink, De Stille Wille 34, 5091 WB Oostelbeers (N.-Br.).

Vogels en heterogeniteit van heideterreinen

In Nederland kunnen ongeveer dertig vogelsoorten op de heidevelden tot broeden komen. Terreinen met een oppervlakte van minder dan vijf hectare bieden nauwelijks ruimte aan kenmerkende vogels van de heide. Met het toenemen van de oppervlakte is de kans op het voorkomen van typische heidevogelsoorten groter. Bij een oppervlakte van vijftig tot honderd hectare lijkt het soortenaantal zich te stabiliseren.

P.M.

D.A. Jonkers: Vogels en heterogeniteit van heideterreinen. Basisrapport heide 5, 48 bladzijden, tabellen, literatuuropgave en bijlage met typische heidevogelsoorten (1995). Te bestellen bij Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen door overschrijving van f 30,- op girorekening 948 540 onder vermelding van de titel en het rapportnummer (IBN-rapport 168, ISSN: 099928-6888).

Na-ijlende effecten van vervuilende stoffen in bodem

De auteur, dr. G.P. Hekstra van het Mondiaal Alternatief-rapport 'Delayed effects of pollutants in soils and sediments' stelt dat Europa het meest vervuilde continent is. Sommige soorten vervuiling stammen reeds uit de Bronstijd. In het rapport wordt ook kritiek geuit op het feit dat het meeste onderzoek in relatie tot vervuiling bestaat uit onderzoek naar de gevolgen voor mensen, huisdieren en voedselplanten. De gevolgen voor habitats, ecosystemen, voedselketens en bijvoorbeeld genetische schade aan van nature voorkomende planten en dieren blijven meestal onbesproken.

Gerrit P. Hekstra: Delayed Effects of Pollutants in Soils and Sediments: Understanding and Handling of Chemical Time Bombs in Europe. 46 bladzijden in het Engels, rijk geïllustreerd met kaarten, tabellen en figuren, uitgebreide literatuuropgave (1995). Te bestellen bij Stichting Mondiaal Alternatief, postbus 36010, 1020 MA Amsterdam onder vermelding van de titel en Ecoscript 56 En. Prijs f 10,- exclusief portokosten.